

2 Migratie

Laatste update 2017

Inhoud

2.1	Immigratie	1
2.2	Gemengde huwelijken	2
2.3	Asielaanvragen	4
2.4	Erkenningen	5
2.5	Asielaanvragers naar leeftijd en land van herkomst	7
2.6	Opvang van asielaanvragers	10

2. Migratie

Migratie is een politiek gevoelig thema. Nochtans houden demografen zich er al mee bezig, zolang de discipline zelf bestaat. Hoeveel mensen komen erbij en hoeveel vertrekken er weer, is in essentie niet meer dan een tussenstand bijhouden. In dit hoofdstuk gaat het over het verhuizen naar een ander land, over gemengde huwelijken en over een specifieke vorm van migratie, namelijk asiel.

2.1 Immigratie

De meeste mensen die vanuit het buitenland naar België verhuizen, of hier juist vertrekken zijn Belgen. In de onderstaande tabellen zijn die buiten beschouwing gelaten.

In 2015 vestigden 70.206 niet-Belgische mannen en 62.879 niet-Belgische vrouwen zich in het land. Er vertrokken er meer dan half zoveel. Het migratiesaldo bedraagt voor mannen en vrouwen iets meer dan 29.000. 52,8% van de immigranten is man, bij de emigranten loopt dat op tot 55%. Voor het migratiesaldo is de genderverhouding nagenoeg gelijk. (tabel 2.1)

Tabel 2.1: Migratiesaldo van niet-Belgen naar geslacht (2015)

	Vrouwen	Mannen	Totaal	Vrouwen	Mannen
Immigraties	62.879	70.206	133.085	47,2%	52,8%
Emigraties	33.643	41.084	74.727	45,0%	55,0%
Migratiesaldo	29.236	29.122	58.358	50,1%	49,9%

Bron: ADS (berekening Myria)

Heel wat immigranten komen uit Europa. Tabel 2.2 geeft de top 10 van de herkomstlanden weer en het aandeel van de immigranten dat uit die landen afkomstig is. Marokko en Syrië zijn de enige niet-Europese landen die in de top 10 voorkomen. De meeste niet-Belgische immigrantenvrouwen komen uit Frankrijk. Voor de mannen is Roemenië het meest voorkomende herkomstland. (tabel 2.2)

Tabel 2.2: Top 10 van de herkomstlanden van niet-Belgische immigranten naar geslacht (2015)

	Vrouwen			Mannen	
Frankrijk	7.327	11,7%	Roemenië	9.326	13,3%
Roemenië	5.638	9,0%	Frankrijk	7.365	10,5%
Nederland	4.772	7,6%	Nederland	5.215	7,4%
Polen	3.166	5,0%	Italië	3.787	5,4%
Italië	2.960	4,7%	Polen	3.698	5,3%
Marokko	2.831	4,5%	Bulgarije	2.855	4,1%
Spanje	2.604	4,1%	Spanje	2.752	3,9%
Bulgarije	2.377	3,8%	Marokko	2.610	3,7%
Syrië	1.923	3,1%	Syrië	2.515	3,6%
Portugal	1.580	2,5%	Portugal	2.262	3,2%

Bron: ADS (berekening Myria)

2.2 Gemengde huwelijken

12,5% van de huwelijken in België zijn gemengde huwelijken, in die zin dat één van beide partners Belg is en één niet-Belg. In 2006 was dat nog 18,8%. Het gaat ongeveer even vaak om partners uit EU-landen, als om partners uit niet-EU-landen, maar in tegenstelling tot 2006 gaat het iets vaker om buitenlandse vrouwen (tweede echtgenoten). In 2006 was die genderverdeling nog min of meer gelijk. De percentages in tabel 2.3 zijn berekend ten opzichte van alle huwelijken. Wanneer enkel de gemengde huwelijken in beschouwing worden genomen, gaat het in 55,5% om buitenlandse vrouwen (tweede echtgenoten), in 45,5% om buitenlandse mannen (eerste echtgenoten).¹ (tabel 2.3)

¹ Zie toelichting eerste en tweede echtgenoten, p.3.

Tabel 2.3: Gemengde huwelijken naar geslacht (2015)

Mannen / Eerste echtgenoten	Vrouwen / Tweede echtgenoten				
	Belg	Buitenlander, EU	Buitenlander, niet-EU-land	Onbekende	Totaal
	Aantal				
Belg	33.574	1.357	1.420	3	36.354
Buitenlander, EU	1.114	597	202	0	1.913
Buitenlander, niet-EU-land	1.109	226	374	20	1.729
Onbekende	13	1	31	8	53
Totaal	35.810	2.181	2.027	31	40.049
	Aandeel				
Belg	83,8%	3,4%	3,5%	0,0%	90,8%
Buitenlander, EU	2,8%	1,5%	0,5%	0,0%	4,8%
Buitenlander, niet-EU-land	2,8%	0,6%	0,9%	0,0%	4,3%
Onbekende	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
Totaal	89,4%	5,4%	5,1%	0,1%	100,0%

Bron: ADS

Wat de landen van herkomst van de buitenlandse echtgenoten betreft: die zijn grotendeels parallel voor de beide geslachten, al bestaan er enkele belangrijke uitzonderingen. Mannen (eerste echtgenoten) komen vaker uit Marokko: 18% tegenover 9% van de vrouwen (tweede echtgenoten). Als nationaliteit staat Marokko daarmee op de eerste plaats bij de mannen en pas op de derde voor de vrouwen. De top drie wordt verder vervolledigd door de buurlanden Frankrijk en Nederland. Specifiek in de top tien van nationaliteiten van mannelijke buitenlandse partners vinden we Turkije, Algerije en Tunesië terug. Bij de vrouwen worden dat Rusland, Brazilië, Roemenië en Polen. (tabel 2.4)

Toelichting eerste en tweede echtgenoten

Huwelijken die worden afgesloten tussen twee mensen van hetzelfde geslacht zijn in deze statistieken opgenomen volgens leeftijd. 'Eerste echtgenoten' zijn mannen in heterohuwelijken, de oudste mannen in homohuwelijken en de oudste vrouwen in lesbohuwelijken. 'Tweede echtgenoten' zijn vrouwen in heterohuwelijken, de jongste mannen in homohuwelijken en de jongste vrouwen in lesbohuwelijken. Procentueel gezien vormen huwelijken tussen personen van hetzelfde geslacht een kleine minderheid. (Zie hoofdstuk 1, tabel 1.6).

Tabel 2.4: Herkomst van de buitenlandse partner bij gemengde huwelijken naar geslacht (2015)

Nationaliteit van de man / eerste echtgenoot			Nationaliteit van de vrouw / tweede echtgenoot		
Marokko	402	18,0%	Frankrijk	381	13,7%
Frankrijk	362	16,2%	Nederland	297	10,7%
Nederland	249	11,1%	Marokko	251	9,0%
Italië	217	9,7%	Italië	149	5,4%
Turkije	107	4,8%	Duitsland	95	3,4%
Algerije	70	3,1%	Rusland	87	3,1%
Tunesië	62	2,8%	Spanje	82	2,9%
Spanje	59	2,6%	Brazilië	78	2,8%
Verenigd Koninkrijk	55	2,5%	Roemenië	70	2,5%
Duitsland	53	2,4%	Polen	70	2,5%

Bron: ADS

2.3 Asielaanvragen

Hoewel vluchtelingen dagelijks in de pers zijn, hebben asielaanvragen maar betrekking op een beperkt deel van de totale immigratie. In 2014 bedroeg dit 14%. Migratie kan uiteenlopende achtergronden hebben. Het Federaal Migratiecentrum Myria vermeldt op haar website de volgende: beroepsredenen, studieredenen, gezinshereniging, en asiel en internationale bescherming. Mensen kunnen ook het slachtoffer worden van mensenhandel en economisch uitgebuit worden of in de prostitutie gedwongen.²

Iets minder dan een derde van de asielaanvragen wordt ingediend door vrouwen. In 2013 bedroeg het aandeel van vrouwen 37,7%. In 2015 liep dat terug tot 29,2%.

2015 werd gekenmerkt door een piek in de asielaanvragen. Die is al terug te vinden in de cijfers. De vorige piek dateerde van 2011. In 2015 vroegen meer dan dubbel zoveel mannen asiel aan in België dan het jaar ervoor. Voor vrouwen was de toename ook markant, maar minder groot. In cijfers uitgedrukt, ging het om een toename met 115% voor mannen en met 62% voor vrouwen. (tabel 2.5, grafiek 2.1)

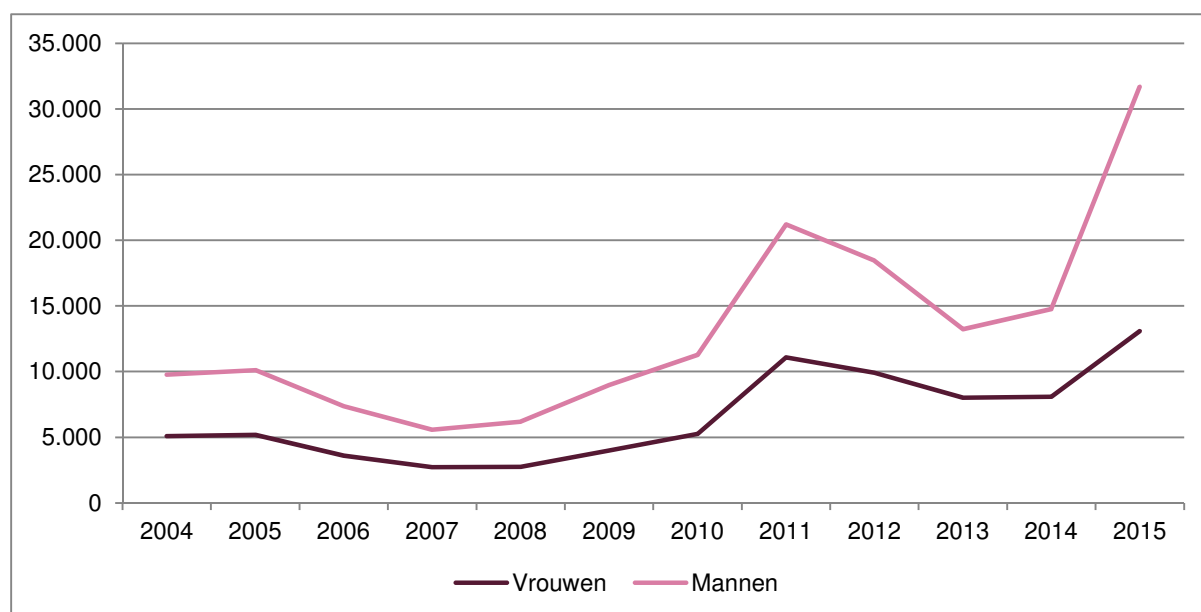
² www.myria.be/nl/migratiedata.

Tabel 2.5: Evolutie van het aantal en aandeel asielaanvragers naar geslacht (2011-2015)

	Aantallen		Aandeel	
	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
2011	11.074	21.197	34,3%	65,7%
2012	9.918	18.433	35,0%	65,0%
2013	8.003	13.219	37,7%	62,3%
2014	8.091	14.757	35,4%	64,6%
2015	13.072	31.688	29,2%	70,8%

Bron: DVZ

Grafiek 2.1: Evolutie van het aantal asielaanvragers naar geslacht (2004-2015)

Bron: DVZ

Een ietwat aparte categorie vormen de niet-begeleide minderjarigen. In 2015 verklaarden 3.918 asielaanvragers minderjarig te zijn. Na medisch onderzoek werden er daarvan 2.849 als effectief minderjarig beschouwd. Maar 8 procent daarvan waren meisjes. (tabel 2.6)

Tabel 2.6: Asielaanvragen door niet-begeleide minderjarigen naar geslacht (2015)

Aantal		Aandeel	
Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens
228	2.621	8,0%	92,0%

Bron: DVZ

2.4 Erkenningen

Niet iedereen die asiel aanvraagt, krijgt ook een erkenning als vluchteling. Het erkenningspercentage is het percentage van de asielaanvragers dat daadwerkelijk een erkenning krijgt als vluchteling en een subsidiaire bescherming. Dat wil zeggen dat er bij terugkeer naar het land van herkomst een reëel risico op ernstige schade is. De erkenningspercentages van volwassen vrouwen en mannen

liggen dicht bij elkaar. Tot 2012 lagen de erkenningspercentages voor vrouwen iets hoger dan voor mannen. In 2014 hadden mannen 5,6 procentpunt meer kans op een erkenning. In 2015 was dat verschil opnieuw kleiner. Voor zowel vrouwen als mannen kan er tussen 2012 en 2015 een duidelijke stijging worden waargenomen.

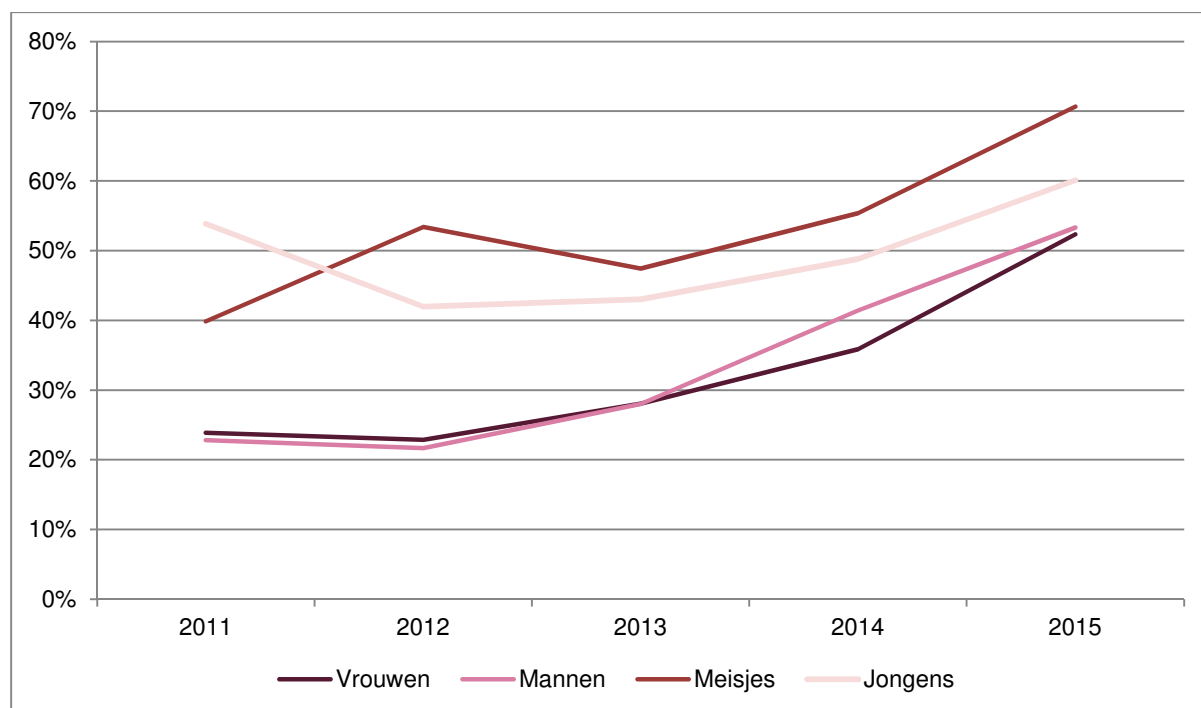
Minderjarige asielaanvragers krijgen vaker een bescherming dan volwassenen. Van de meisjes was dat in 2015 meer dan 70%, van de jongens 60%. Omdat het bij niet-begeleide minderjarigen om kleine aantallen gaat, zit er nogal was fluctuatie in de cijfers over de jaren heen, zonder dat dit op een effectieve evolutie wijst. (tabel 2.7, grafiek 2.2)

Tabel 2.7: Evolutie van het erkenningspercentage voor niet-begeleide minderjarigen en volwassenen naar geslacht (2011-2015)

	Volwassenen		Niet-begeleide minderjarigen	
	Vrouwen	Mannen	Meisjes	Jongens
2011	23,9%	22,8%	39,9%	53,9%
2012	22,9%	21,7%	53,4%	42,0%
2013	28,1%	28,0%	47,5%	43,0%
2014	35,9%	41,4%	55,4%	48,8%
2015	52,4%	53,3%	70,7%	60,1%

Bron: CGVS

Grafiek 2.2: Evolutie van het erkenningspercentage voor niet-begeleide minderjarigen en volwassenen naar geslacht (2011-2015)

Bron: CGVS

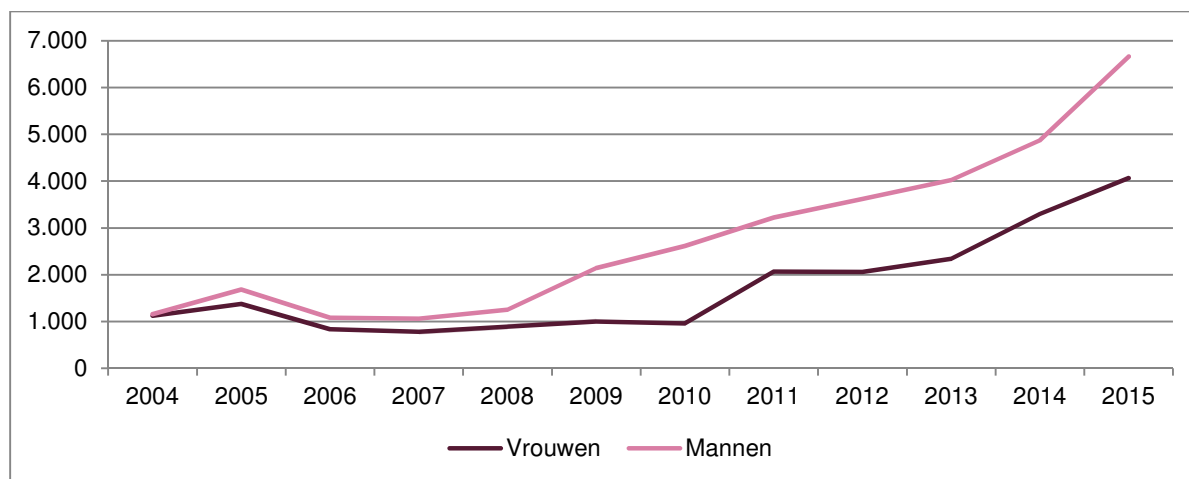
De genderverhoudingen bij de asielaanvragers worden niet helemaal weerspiegeld in die bij de erkende vluchtelingen. Van de mensen die een erkenning kregen in 2015 was 37,9% vrouw. Tussen 2004 en 2008 was die verhouding nog een stuk gelijker.³ (tabel 2.8, grafiek 2.3)

Tabel 2.8: Evolutie van het aantal en aandeel erkenningen naar geslacht (2011-2015)

	Aantallen		Aandeel	
	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
2011	2.065	3.224	39,0%	61,0%
2012	2.060	3.622	36,3%	63,7%
2013	2.339	4.024	36,8%	63,2%
2014	3.298	4.870	40,4%	59,6%
2015	4.061	6.663	37,9%	62,1%

Bron: CGVS

Grafiek 2.3: Evolutie van het aantal erkenningen naar geslacht (2004-2015)

Bron: CGVS

In 2015 kregen 960 niet-begeleide minderjarige vluchtelingen een beschermingsstatus. 35,5% daarvan waren meisjes. (tabel 2.9)

Tabel 2.9: Erkenningen van niet-begeleide minderjarigen naar geslacht (2015)

Aantal		Aandeel	
Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens
341	619	35,5%	64,5%

Bron: CGVS

2.5 Asielzoekers naar leeftijd en land van herkomst

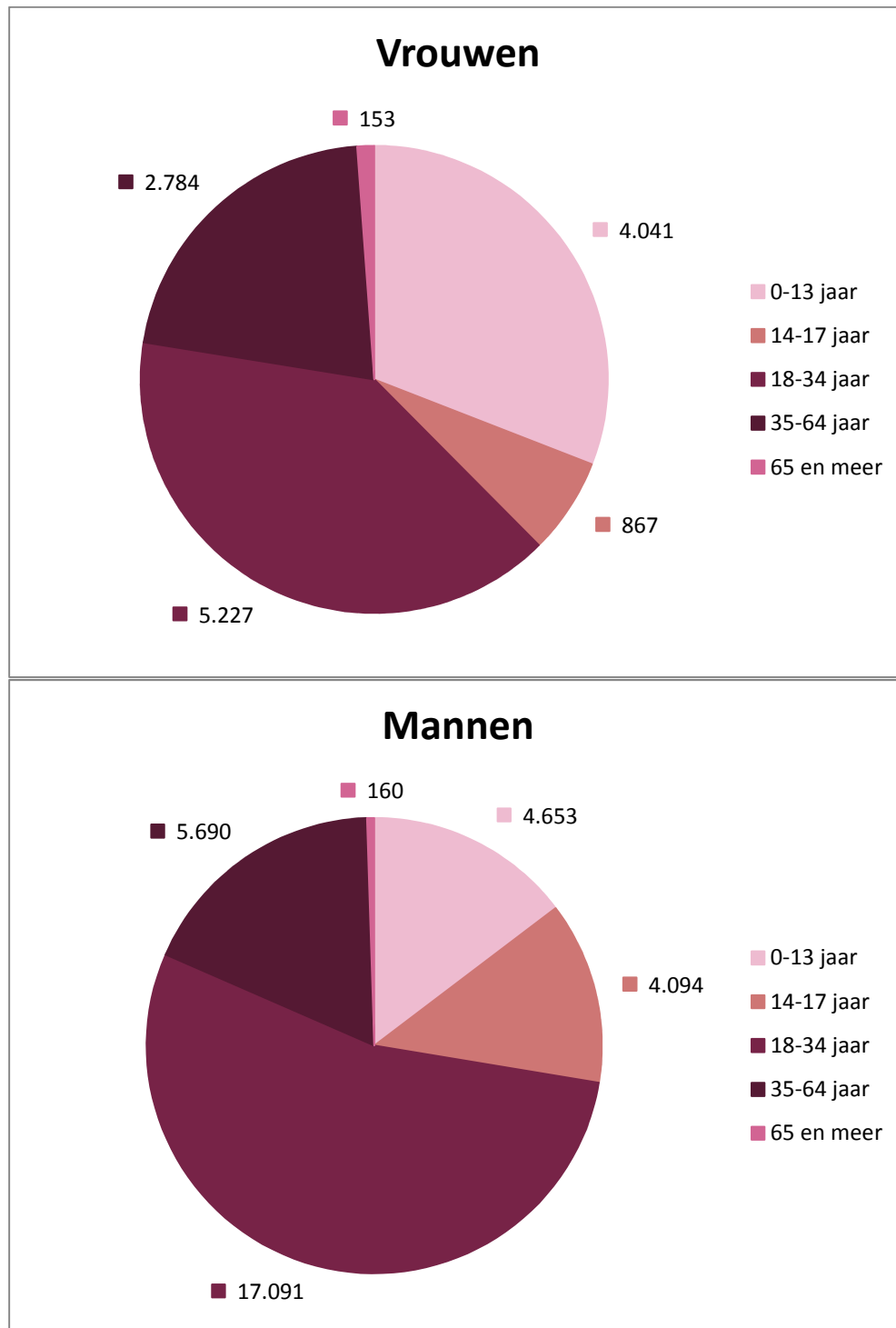
Ongeveer een vijfde van de asielaanvragers is jonger dan 14 jaar. Het aantal jongens en meisjes is in die leeftijdscategorie bijna gelijk. De helft van de asielaanvragers is tussen de 18 en de 35 jaar oud. Bij mannen is dat overwicht wel een heel stuk meer uitgesproken. Bij de tieners van 14 tot 17 jaar is

³ Zie tabel 25 en 26 van de 2e editie Vrouwen en mannen in België. Genderstatistieken en genderindicatoren.

er een sterk overwicht van jongens. Bij de meisjes is ongeveer één op vier niet begeleid door een volwassene. Bij de jongens is dat ongeveer de helft.

De grafiek 2.4 geeft de verhoudingen van de leeftijdscategorieën per geslacht weer. Hoewel het aantal jongens en meisjes voor de jongste leeftijdscategorie vergelijkbaar is, zijn er in het totaal veel meer mannelijke asielaanvragers, waardoor het aandeel van de kinderen in de leeftijdsverdeling van mannen veel kleiner wordt. (tabel 2.10, grafiek 2.4)

Grafiek 2.4: Aantal asielaanvragers naar leeftijd en geslacht (2015)

Bron: CGVS

Tabel 2.10: Aantal asielaanvragers naar leeftijd en geslacht (2015)

	0-13 jaar	14-17 jaar	18-34 jaar	35-64 jaar	65 en meer	Totaal
Aantallen						
Vrouwen	4.041	867	5.227	2.784	153	13.072
Mannen	4.653	4.094	17.091	5.690	160	31.688
Totaal	8.694	4.961	22.318	8.474	313	44.760
Aandeel						
Vrouwen	9,0%	1,9%	11,7%	6,2%	0,3%	29,2%
Mannen	10,4%	9,1%	38,2%	12,7%	0,4%	70,8%
Totaal	19,4%	11,1%	49,9%	18,9%	0,7%	100,0%

Bron: CGVS

Tabel 2.11 geeft de top 20 van de herkomstlanden weer. In 2015 kwam 67% van de mannelijke asielaanvragers en 52% van de vrouwelijke uit Syrië, Irak, of Afghanistan. Die drie landen staken qua aantallen ver boven de andere landen uit. Somalië en de Russische Federatie vervolledigen de top 5. Van een relatief groot aantal asielaanvragers is het herkomstland onbekend. (tabel 2.11)

Tabel 2.11: Top 20 herkomstlanden van asielaanvragers (+ categorie 'onbekend') naar geslacht (2015)

Vrouwen			Mannen		
Syrië	3.605	27,6%	Irak	7.443	23,5%
Irak	2.026	15,5%	Afghanistan	7.112	22,4%
Afghanistan	1.196	9,1%	Syrië	6.810	21,5%
Russische Federatie	645	4,9%	Somalië	1.468	4,6%
Somalië	623	4,8%	Onbekend	832	2,6%
Guinea	454	3,5%	Russische Federatie	677	2,1%
Kongo	393	3,0%	Guinea	501	1,6%
Albanië	377	2,9%	Pakistan	462	1,5%
Onbekend	376	2,9%	Kosovo / UNSCR 1244	461	1,5%
Kosovo / UNSCR 1244	276	2,1%	Albanië	450	1,4%
China (inclusief Hong Kong)	211	1,6%	Iran	443	1,4%
Oekraïne	193	1,5%	Kongo	397	1,3%
Iran	187	1,4%	Oekraïne	241	0,8%
Servië	181	1,4%	China (inclusief Hong Kong)	235	0,7%
Burundi	162	1,2%	Eritrea	233	0,7%
Rwanda	157	1,2%	Georgië	214	0,7%
Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië	143	1,1%	Kameroen	210	0,7%
Eritrea	129	1,0%	Turkije	195	0,6%
Kameroen	125	1,0%	Servië	193	0,6%
Armenië	119	0,9%	Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië	192	0,6%
Turkije	109	0,8%	Senegal	191	0,6%

Bron: CGVS

2.6 Opvang van asielaanvragers

De opvang van asielzoekers wordt in België georganiseerd door Fedasil. Er bestaan verschillende opvangsystemen voor asielaanvragers: open en gesloten centra en privé-initiatieven. Het opvangnetwerk van Fedasil telt in totaal 66 opvangcentra voor asielzoekers, goed voor 60% van de totale opvangcapaciteit. De andere opvangplaatsen zijn individuele opvangplaatsen, georganiseerd door OCMW's en ngo's.

Naast de 19 federale centra van Fedasil zelf, zijn er ook open opvangcentra die worden beheerd door partners. De opvang in de centra van de partners verloopt volgens dezelfde principes als in de federale centra: de bewoners krijgen materiële hulp. Daarnaast voorziet het centrum ook sociale en praktische begeleiding, medische diensten, activiteiten voor de bewoners, vormingen...⁴

Voor de gesloten centra bestaan er gegevens. Meer dan vier op vijf van de mensen die worden opgevangen in gesloten centra zijn mannen. (tabel 2.12)

Tabel 2.12: Aantal opgevangen personen in gesloten centra naar geslacht (2015)

Aantal		Aandeel	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
1.103	5.126	17,7%	82,3%

Bron: Fedasil

Mensen die worden tegengehouden door de politie omdat ze illegaal in het land verblijven, gezinnen die aan de grens de toegang tot het land wordt ontzegd en gezinnen die vrijwillig willen terugkeren komen niet in gesloten centra terecht. Deze mensen worden administratief aangehouden met het oog op hun terugkeer en verblijven in aparte huisvesting. In het totaal ging het op 161 gezinnen in 2015, goed voor 580 personen. Uit de cijfers kan worden afgeleid dat er een vrij groot aandeel eenoudergezinnen bij moet zijn. (tabel 2.13)

Tabel 2.13: Aantal en samenstelling gezinnen administratief aangehouden met het oog op een terugkeer (2015)

Totaal aantal gezinnen	Totaal aantal personen	Vrouwen	Mannen	Minderjarige kinderen	Meerderjarige kinderen
161	580	152	83	328	17
Gemiddeld aantal personen per gezin:				3,6	
Gemiddeld aantal minderjarige kinderen per gezin:				2,0	
Schatting aandeel gezinnen zonder moeder:				5,6%	
Schatting aandeel gezinnen zonder vader:				48,4%	

Bron: Fedasil (schatting eenoudergezinnen IGVM)

⁴ Website: fedasil.be/nl/inhoud/alle-opvangcentra. De opvangcapaciteit werd recent teruggeschroefd, omdat er na de piek van 2015 een overaanbod was blijven bestaan.

Dit hoofdstuk kwam tot stand in samenwerking met de Algemene Directie Statistiek (ADS), de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), het Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS), het Federaal Migratiecentrum Myria en Fedasil.

Meer informatie over dit onderwerp:

www.statbel.fgov.be

www.cgvs.be

www.fedasil.be

www.myria.be

www.myria.be/files/Myriatics-6-NL.pdf

Verantwoordelijk uitgever

Michel Pasteel, directeur

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Ernest Blerotstraat 1, 1070 Brussel

igvm-iefh.belgium.be

Samenstelling Hildegard Van Hove